

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОСВІТОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES
DEPARTMENT OF EDUCOLOGY AND PEDAGOGY

**МАТЕРІАЛИ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**11 ТРАВНЯ 2023 РОКУ
ТЕРНОПІЛЬ, УКРАЇНА**

**MATERIALS
V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«INNOVATIONS IN EDUCATION:
REALITIES AND PERSPECTIVES OF
DEVELOPMENT»**

**11 MAY, 2023
TERNOPIL, UKRAINE**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮНЬНАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, КИТАЙ
ВІДЕНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, АВСТРІЯ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДОРТМУНДА, НІМЕЧЧИНА
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ПОЛЬЩА

УДК 001.895:330.341.1:37

I-66

Редакційна колегія:

Лілія РЕБУХА – д. пед. н., професор, завідувач кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету,

Антоніна ДЕМ'ЯНЮК – к. е. н., доцент кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету

Ірина БІЛОУС – к. е. н., доцент, доцент кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету

Оксана КРИЧКІВСЬКА – к. пед. н., доцент кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету

Рекомендовано до друку

*Вченою радою соціально-гуманітарного факультету
(протокол № 7 від 22 травня 2023 р.)*

I-66 Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 11 травня 2023 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 410 с.

ISBN 978-966-654-703-6

Збірник містить тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку» (м. Тернопіль, 11 травня 2023 р.) з актуальних проблем освіти, наукової та науково-дослідної роботи, а також питань щодо оптимізації використання інноваційних освітніх ресурсів для формування та розвитку професійних компетентностей в освітній сфері.

Збірник праць V Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку» буде корисним для студентів, здобувачів магістратури, аспірантури, науковців та практиків.

УДК 001.895:330.341.1:37

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів наукових доповідей.

© ЗУНУ, 2023

Ольга Главацька ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИХОВАННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	296
Світлана Калаур ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНО ЗАНЕДБАНИХ ПІДЛІТКІВ: МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ	300
Лідія Репенкова ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ	303
Олеся Литвиненко СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	306
Ірина Кебкал ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ	308
Вероніка Кравчук УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	310
Арсен Кав'як ВІДПОВІДАЛЬНЕ БАТЬКІВСТВО: ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	312
Всеволод Любасюк СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	314
Максим Квасницький БУЛІНГ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	317
Геннадій Власюк ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У СУСПІЛЬСТВІ	319
Максим Биковський ЗНАЧИМІСТЬ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	321

Світлана Калаур,
доктор педагогічних наук, професор,
керівник Центру післядипломної освіти
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНО ЗАНЕДБАНИХ ПІДЛІТКІВ: МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Сучасний період в Україні є часом великих викликів та перевіркою ефективності діяльності усіх галузей народного господарства. Зокрема, два роки (2020-2021 р.р.) Covid-пандемії та важка і кровопролитна російсько-українська війна 2022 р. стали тими вагомими чинниками, які дозволили розставити пріоритети в соціальній роботі. У час широкомасштабних військових дій виникає реальна потреба удосконалити практичну діяльність соціальних працівників на основі європейських стандартів. Як засвідчує статистика, нині в нашій державі зросла кількість соціально занедбаних підлітків. Ця категорія населення має отримати належну соціальну підтримку від кваліфікованих соціальних працівників. Вважаємо, що майбутні фахівці-професіонали, які працюватимуть у соціальній сфері до надання соціальних послуг цій категорії населення повинні готуватися ще зі студентської лави під час професійної підготовки у ЗВО.

Відзначимо, що у цілому ряді нормативних документів (Закони України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх», «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»; «Державна програма подолання дитячої бездоглядності та безпритульності»; Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні») наголошено на організації ефективної соціальної роботи з соціально занедбанними дітьми у площині надання їм соціальної підтримки.

У ході дослідження було з'ясовано, що у публікаціях Н. Куб'як [1], Т. Логвиненко [2], М. Фіцули [3], М. Ярошко [4] висвітлено загальні методичні та практичні аспекти організації практичної діяльності з соціально занедбаними дітьми. Так, з педагогічної точки зору «соціальна занедбаність» передбачає невідповідність віковим соціальним ролям, а також несформованість соціальних почуттів, інтересів, умінь та навичок. З соціальної точки зору «соціальна занедбаність» є різновидом девіантної поведінки, що охоплює асоціальні прояви у поведінці неповнолітнього.

До найяскравіших проявів соціальної занедбаності науковці відносять лінощі, недисциплінованість, озлобленість, грубість, схильність до бійок. Зокрема, у підлітків, що належать до категорії соціально занедбаних спостерігається порушення самоконтролю та самооцінки, їм притаманні аморальні стереотипи у спілкуванні; соціальна дезадаптація, відчуженість від сім'ї та ровесників-однолітків.

Як доводять фахівці [2; 4] соціальна занедбаність у методологічній площині охоплює:

- по-перше, неадекватне ставлення до себе та оточуючих;
- по-друге, деяку відставання у фізичному, психічному, особистісному розвитку від свої ровесників;
- по-третє, низький рівень загальноосвітніх, соціально-етичних, поведінкових знань та не сформованість умінь і навичок у цих сферах.

У науковій літературі [1; 3] виокремлено чотири групи причин, які спричиняють соціальну занедбаність, а саме:

1) особистісні (особливості фізіологічної конституції, генотипові риси, тип і властивості темпераменту, акцентуації характеру);

2) сімейно-побутові (низький матеріальний рівень сім'ї, стиль батьківського виховання, якісний і кількісний склад сім'ї, моральні норми і сімейні традиції способи вирішення сімейних конфліктів);

3) соціальні (оточення однолітків (молодші і старші), випадкові соціальні контакти).

Для налагодження ефективної соціальної підтримки соціально занедбаних підлітків соціальний працівник має у своїй практичній діяльності дотримуватися принципів цільової та практичної спрямованості, а також системності. Вагому роль у якісній організації соціальної підтримки соціально занедбаних підлітків відводимо таким методам, як-от: 1) використання інтерактивних форм роботи; 2) залучення до суспільно корисної праці; 3) організація індивідуальної роботи на основі використання системи заохочень; 4) проведення роз'яснювальної діяльності.

Зміст соціальної підтримки соціально занедбаних підлітків складають: інформаційні заходи, які спрямовані на роз'яснення негативних наслідків протиправних дій; залучення до занять спортом, технічною творчістю та художньою самодіяльністю; розробка профілактично-корекційних тренінгових занять; організація ігрової діяльності; проведення індивідуальних та групових бесід, які спрямовані на подолання помилкових поглядів.

Отже, на нашу думку ефективна соціальна підтримка підлітків, які мають ознаки соціальної занедбаності допоможе їм стати відповідальними та допоможе ефективно контролювати свої емоції та вчинки.

Список використаної літератури

1. Куб'як Н. І. Запобігання педагогічної занедбаності дітей молодшого шкільного віку з дистантних сімей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07. К., 2010. 20 с.

2. Логвиненко Т. О., Ярошко М. М. Професійна підготовка до роботи з педагогічно занедбаними підлітками у навчальному процесі педагогічного університету. *Науковий часопис Національного педагогічного університету*

імені М. П. Драгоманова: зб. наук. праць. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. Випуск 21. С. 113–117.

3. Фіцула М. М. Методика попередження і подолання педагогічної занедбаності учнів загальноосвітніх шкіл. Ужгород–Тернопіль: Видавництво «Мистецька лінія», 2002. 228 с.

4. Ярошко М. М Особливості виховних впливів та педагогічно занедбаних підлітків через інтерактивні форми роботи. *Молодь і ринок*. 2008. № 7-8 (42-43). С. 148–151.

Лідія Репенкова,
здобувачка вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія,
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:
Олеся Притула,
кандидат психологічних наук,
ст. викладач кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет

ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Процес професійної підготовки майбутнього психолога включає велику кількість практичних занять, під час яких студенти набувають не лише теоретичних знань у галузі психології, а й практичних навичок.

Переведення навчання студентів-психологів на дистанційний формат змусило викладачів змінити практичні заняття. Студенти денної форми навчання – це переважно люди 18-23 років, у яких емоційна сторона особистості з фізіологічної та психологічної точки зору не сформована повністю, і часто ця вікова категорія людей піддається емоційній нестабільності, яка проявляється через емоційне вигорання під час навчання. Тому під час навчання важливо приділяти увагу формуванню та розвитку емоційної та захопленої особистості студентів, що сприяє психологічній стійкості [3].